

Európsky rok **aktívneho starnutia**
a **solidarity medzi generáciami 2012**

Prínos EÚ k aktívnemu starnutiu a solidarite medzi generáciami

S podporou

Európska komisia ani žiadna osoba konajúca v jej mene nenesie zodpovednosť za možné použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Generálne riaditeľstvo pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie

Oddelenie D.3

Autorský rukopis dokončený v júni 2012

© Fotografia na titulnej strane: Getty Image

Použitie alebo reprodukcia fotografií, na ktoré sa nevzťahujú autorské práva Európskej únie, je možné len s priamym povolením pôvodného držiteľa/držiteľov autorských práv.

Europe Direct je služba, ktorá
vám pomôže nájsť odpovede na
vaše otázky o Európskej únii

**Bezplatné telefónne číslo (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

* Niektorí operátori mobilných sietí nepovoľujú prístup
k číslam 00800 alebo tieto hovory fakturujú.

Viac doplňujúcich informácií o Európskej únii je k dispozícii na internete.

Sú dostupné cez server Európa (<http://europa.eu>).

Katalogizačné údaje a abstrakt nájdete na konci tejto publikácie.

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2012

ISBN 978-92-79-25137-5

doi:10.2767/69087

© Európska únia, 2012

Rozmnožovanie je povolené len so súhlasom autora.

Printed in Belgium

VÝTLAČENÉ NA PAPIERI BIELOM BEZ POUŽITIA ELEMENTÁRNEHO CHLÓRU (ECF)

Predslov komisára Andora

Často zabúdame, že starnutie obyvateľstva je veľkým úspechom. Za jeho dosiahnutie možno vďačiť zdravším životným podmienkam a prelomovým objavom v medicíne, ktoré znižujú mieru predčasnej úmrtnosti. Ľudia sa navyše v súčasnosti môžu slobodnejšie rozhodovať, či a kedy budú mať deti.

Je však neodškriepiteľné, že rýchle starnutie obyvateľstva v Európe v nadchádzajúcich desaťročiach a očakávaný odchod silných populačných ročníkov do dôchodku budú znamenať reálne problémy. Mnohí sa obávajú, že život v oveľa starších spoločnostiach, v ktorých budeme žiť, bude náročnejší a že sa nevyhneme napätiu či dokonca otvoreným konfliktom medzi generáciami.

Cieľom európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012 je predchádzať týmto negatívnym vyhliadkam. Kľúčom je podporovať aktívne starnutie vo všetkých oblastiach života, od pracovnej oblasti, cez činnosti v rámci spoločenstva a rodiny, až po schopnosť zachovať si počas starnutia zdravie a nezávislosť. Práve to bude tvoriť základ solidarity medzi generáciami v nadchádzajúcich rokoch. Znamená to, že počas starnutia si zachováme kontrolu nad svojím životom a nebudeme musieť závisieť od mladších generácií.

Aktívne starnutie sa začína na pracovisku. V nedávnom prieskume Eurobarometra tretina Európanov uviedla, že by radi zostali v práci aj po dosiahnutí veku, ktorý ich oprávňuje na odchod do dôchodku, nie však nevyhnutne na plný úväzok. Len málo Európanov má ale v súčasnosti takúto možnosť.

Znamená to, že musíme zmeniť svoj postoj k významu starnutia, posúvať hranicu medzi mladým a starým súčasne s tým, ako sa predlžuje naša priemerná dĺžka života, a väčšmi oceňovať pomoc a skúsenosti, ktoré starší ľudia môžu ponúknuť a ponúkajú vo všetkých oblastiach života. Aktívne starnutie spočíva aj v ponúkaní lepšej podpory starším ľuďom, ktorí ju potrebujú, aby zdravotné ťažkosti automaticky nevedli ku spoločenskému vylúčeniu a nadmernej závislosti od pomoci druhých. Lepšia podpora znamená dôstojný život.

Ide o program so širokým záberom, ku ktorému musia prispieť všetky úrovne vlády, podniky, odbory aj občianska spoločnosť. Hlavné politické nástroje majú v rukách tvorcovia politik v členských štátoch. Svoju úlohu v tejto oblasti má však aj Európska únia (EÚ). Dokáže zmobilizovať širokú škálu politických nástrojov a podporiť tak snahy členských štátov a ostatných zainteresovaných strán.

Európsky rok nám všetkým poskytuje príležitosť zamyslieť sa nad tým, ako môžeme dosiahnuť, že sa aktívne starnutie stane realitou, a zaviazat sa k novým iniciatívam na nadchádzajúce roky. V tejto brožúre sa opisuje, ako EÚ prispieva k programu aktívneho starnutia, a tiež sa v nej ukazuje, že EÚ je v tejto oblasti silným partnerom.

Dúfam, že nasledujúce stránky pomôžu posilniť odhodlanie spolupracovať na európskej úrovni a podniknúť zanietenejšie úsilie o presadzovanie aktívneho starnutia vo všetkých členských štátoch. Zaistí sa tak, že solidarita medzi generáciami obstojí v skúške, ktorú so sebou prináša starnutie obyvateľstva.

László ANDOR

Komisár pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie

Obsah

Predslov komisára Andora.....	1
Úvod	3
1. Aktívne starnutie a základné ciele a hodnoty EÚ.....	5
2. Právne predpisy EÚ na podporu aktívneho starnutia	6
<i>Nediskriminácia</i>	6
<i>Právne predpisy o rodovej rovnosti</i>	6
<i>Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci</i>	7
<i>Sociálne zabezpečenie a voľný pohyb</i>	7
3. Ako európske štrukturálne fondy a Kohézny fond podporujú aktívne starnutie.....	8
<i>Európsky sociálny fond (ESF)</i>	8
<i>Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF)</i>	8
<i>Kohézny fond</i>	9
<i>Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV)</i>	9
4. Výskum a inovácia	10
<i>Siedmy rámcový program v oblasti výskumu a technického rozvoja (7. RP)</i>	10
<i>Politika súdržnosti podporujúca výskum a inováciu</i>	10
<i>Rámcový program pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP)</i>	10
<i>Spoločné plánovanie výskumu</i>	11
<i>Európske partnerstvo v oblasti inovácií zamerané na aktívne a zdravé starnutie</i>	11
5. Podpora EÚ pre tvorcov národných politík – koordinované stratégie a vzájomné vzdelávanie	13
<i>Pochopenie demografickej zmeny</i>	13
<i>Európska stratégia v oblasti zamestnanosti</i>	13
<i>Otvorená metóda koordinácie v oblasti sociálneho začlenenia a sociálnej ochrany</i>	14
<i>Odstraňovanie diskriminácie z dôvodu veku</i>	16
<i>Rovnaké príležitosti pre osoby so zdravotným postihnutím</i>	16
<i>Stratégia v oblasti rodovej rovnosti</i>	16
<i>Sociálna inovácia</i>	17
<i>Program EÚ v oblasti zamestnanosti a sociálnej solidarity (Progress)</i>	17
<i>Verejné zdravie, podpora telesnej aktivity a financovanie</i>	17
<i>Podpora bezbariérovosti a mobility</i>	18
<i>Podpora IKT v záujme aktívneho starnutia</i>	18
<i>Podpora celoživotného vzdelávania</i>	19
<i>Záver</i>	19

Úvod

Cieľom európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012 je podnecovať zainteresované strany na všetkých úrovniach, aby si stanovili ambiciózne ciele a vytvorili opatrenia, ktoré pomôžu našej spoločnosti vyrovnat sa s demografickým starnutím posilnením prínosu starších ľudí v spoločnosti a upevnením ich nezávislosti.

Táto iniciatíva prichádza včas, keďže početné skupiny ľudí narodených koncom 40-tych a počas 50-tych rokov 20. storočia sa v súčasnosti dožívajú dôchodkového veku. Demografické zmeny v EÚ sa teda dejú už dnes a prinášajú nezanedbateľné dôsledky pre spoločnosť, hospodárstvo, rozpočet a politiku.

Môžeme pozorovať dva výrazné trendy. Po prvé sa očakáva, že celková populácia v produktívnom veku (15 – 64 rokov) poklesne v období rokov 2005 až 2030 o 20,8 milióna súčasne s odchodom silných populačných ročníkov do dôchodku. Tento trend má nesmierny dosah na budúcnosť zamestnanosti a rastu v EÚ, a takisto aj na udržateľnosť systémov sociálneho zabezpečenia a zdravotníctva, ktoré musia riešiť čoraz väčšie rozdiely medzi výdavkami a príjmami z daní a príspevkov.

Po druhé sa rýchlo zvyšuje počet seniorov. Počet ľudí vo veku nad 80 rokov sa podľa prognóz v období rokov 2010 až 2030 zvýši o 57,1 %⁽¹⁾. V budúcnosti tak v Európe pribudne 12,6 milióna ľudí nad 80 rokov, čo bude mať významný vplyv na zdravotnícke a opatrovateľské služby.

Demografickú zmenu možno úspešne riešiť prostredníctvom pozitívneho prístupu, ktorý sa zameriava na potenciál skupín vo vyššom veku. Konceptia aktívneho starnutia tvorí základ tejto pozitívnej reakcie na demografickú zmenu a je nevyhnutná na zachovanie solidarity medzi generáciami. Aktívne starnutie v zásade pozostáva z troch krokov:

1. umožniť ženám aj mužom dlhšie pracovať – ak sa odstránia štruktúrne prekážky (napr. nedostatočná podpora dobrovoľných opatrovníkov) a ponúknu sa vhodné stimuly, mnohým starším ľuďom sa umožní naďalej aktívne pôsobiť na pracovnom trhu, z čoho bude mať úžitok systém aj jednotlivci;
2. podporiť aktívne občianstvo vhodnými typmi prostredia schopnými zhodnocovať prínos, ktorý môžu ponúknuť spoločnosti staršie ženy a muži;
3. umožniť ženám aj mužom zachovať si s pribúdajúcim vekom dobré zdravie a nezávislosť vďaka celoživotnému postoju k zdravému starnutiu a prispôbenému domácemu a miestnemu prostrediu, ktoré umožňuje seniorom zostať čo najdlhšie vo vlastnom domove.

Európa môže riešiť otázky demografickej zmeny len prostredníctvom aktívneho starnutia, od ktorého závisí jej budúca prosperita a sociálna súdržnosť.

EÚ sa prostredníctvom svojej **stratégie Európa 2020** snaží zaistiť inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast s vysokou úrovňou zamestnanosti, produktivity a sociálnej súdržnosti. Vytýčila päť konkrétnych cieľov, ktoré by mala EÚ dosiahnuť do roku 2020, vrátane 75 % miery zamestnanosti v skupine všetkých ľudí vo veku 20 – 64 rokov či o 20 miliónov menej osôb, ktorým hrozí chudoba a sociálne vylúčenie⁽²⁾.

Aktívne starnutie je významnou súčasťou stratégie Európa 2020, ktorej úspech vo veľkej miere závisí od zaistenia plnohodnotného miesta pre starších ľudí na pracovnom trhu aj mimo neho. Starších ľudí treba vybaviť schopnosťami, aby vedeli naďalej aktívne pôsobiť ako pracovníci, spotrebiteľia, opatrovníci, dobrovoľníci a občania.

Prieskum Eurobarometra o aktívnom starnutí

Podľa prieskumu Eurobarometra z roku 2012 väčšina Európanov (60 %) odmieta potrebu zvýšenia dôchodkového veku. Najvýraznejšie sa voči zvýšeniu stavajú Rumuni (87 %), Lotyšši (86 %) a Slováci (83 %). S potrebou zvýšenia oficiálneho veku odchodu do dôchodku súhlasí väčšina opýtaných iba v Dánsku (58 %), Holandsku (55 %), Írsku (53 %), Spojenom kráľovstve (51 %) a Rakúsku (49 %).

Toto odmietnutie však neznamená, že Európania nie sú pripravení či ochotní uvažovať o predĺžení svojho pracovného života. Návrh, aby ľudia po dosiahnutí oficiálneho dôchodkového veku mohli aj naďalej pracovať, podporuje 61 % opýtaných a 53 % odmieta zavedenie povinného dôchodkového veku.

Aktívne starnutie je základom solidarity medzi generáciami – cieľ EÚ zakotvený v článku 3 Lisabonskej zmluvy. Jeho význam spočíva v tom, že starší ľudia môžu kontrolovať svoj život a byť prínosom pre spoločnosť. Takisto umožňuje väčšmi podporovať seniorov, ktorí najviac závisia od pomoci druhých.

Zámerom európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012 je naštartovať plnenie stanovených cieľov vrátane širších hospodárskych a spoločenských cieľov, a to zvyšovaním povedomia o týchto zásadných otázkach, zmenou postojov a zapojením všetkých úrovní spoločnosti s cieľom vytvoriť pre starších ľudí lepšie možnosti, ako zostať aktívnymi a zapájať sa do života spoločnosti plnohodnotne spolu s mladšími generáciami.

Európska komisia dúfa, že počas tohto roka členské štáty, miestne a regionálne orgány a organizácie občianskej

⁽¹⁾ Základný scenár podľa Eurostatu.

⁽²⁾ Ďalšie ciele sa týkajú vzdelávania, zmeny klímy a energetiky, ako aj výdavkov na výskum a vývoj: http://ec.europa.eu/europe2020/reaching-the-goals/targets/index_sk.htm

spoločnosti vytvoria nové opatrenia a záväzky na podporu aktívneho starnutia, a teda aj na posilnenie solidarity medzi generáciami. Všetci títo činitelia musia pridať ruku k dielu a európsky rok by mali vnímať ako príležitosť na preskúmanie dodatočných možností podpory aktívneho starnutia.

Platí to aj pre EÚ, ktorá má len obmedzené kompetencie v mnohých kľúčových oblastiach programu aktívneho starnutia, no i napriek tomu môže byť výrazným prínosom prostredníctvom podpory opatrení prijatých v členských štátoch. V tejto brožúre sa vykresľuje, ako EÚ nabáda k aktívnemu starnutiu. Predstavuje nástroje, ktorými je možné podporovať politiku aktívneho starnutia:

- európske právne predpisy,
- financovanie z EÚ prostredníctvom štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu,
- európske výskumné a inovačné iniciatívy,
- množstvo stratégií, programov, postupov a iniciatív na úrovni EÚ, ktoré uľahčujú vzájomné vzdelávanie členských štátov a regiónov.

Brožúra pokrýva jestvujúce opatrenia na úrovni EÚ, pozornosť sa však venuje aj ďalším opatreniam vo fáze rokovaní, ako sú napr. pripravované právne predpisy a návrhy programov financovania v novom rozpočtovom cykle rokov 2014 – 2020.

1. Aktívne starnutie a základné ciele a hodnoty EÚ

Závazok EÚ k programu aktívneho starnutia je zakorenený v jej hlavných hodnotách, ktoré sú vymedzené v zmluvách. V **Lisabonskej zmluve** z roku 2009 sa potvrdilo, že „Únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv⁽³⁾... Bojuje proti sociálnemu vylúčeniu a diskriminácii a podporuje sociálnu spravodlivosť a ochranu, rovnosť medzi ženami a mužmi [a] solidaritu medzi generáciami.“⁽⁴⁾

Najsilnejšie a najkonkrétnejšie vyjadrenie týchto hodnôt možno nájsť v **Charte základných práv EÚ**, ktorá je právne záväzná pre všetky kroky akéhokoľvek orgánu EÚ a zároveň sa vzťahuje na členské štáty pri vykonávaní práva EÚ. Hlava charty venovaná rovnosti obsahuje dva články (pozri rámček), v ktorých si je možné všimnúť jasnú väzbu na program aktívneho starnutia.

V charte sú uvedené aj ďalšie práva, ktoré sú podstatné pre ciele aktívneho starnutia v oblastiach, ako sú napr. rodová

rovnosť, sociálne zabezpečenie, zdravotná starostlivosť a vzdelávanie.

EÚ je signatárom **Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím**, v ktorom sa zaisťuje autonómnosť jednotlivca, nediskriminácia, plnohodnotné a účinné pôsobenie v spoločnosti, rovnosť príležitostí a bezbariérovosť. Pre mnohých ľudí, u ktorých sa vyvinulo zdravotné postihnutie, ide o významné otázky aktívneho starnutia.

Článok 6 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii zaväzuje EÚ, aby pristúpila k **Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd** (Rady Európy), v ktorom sa predovšetkým zriaďuje Európsky súd pre ľudské práva.

Európska komisia vytvorila **portál elektronickej justície**, ktorého cieľom je pomôcť ľuďom pochopiť práva, ktoré im prináležia v rámci týchto nástrojov, a spôsoby ich uplatňovania.

Aktívne starnutie v Charte základných práv EÚ

Článok 21 ods. 1 – Nediskriminácia

Zakazuje sa akákoľvek diskriminácia z [akéhokoľvek] dôvodu [vrátane zdravotného postihnutia a veku].

Článok 25 – Práva starších osôb

Únia uznáva a rešpektuje právo starších osôb na dôstojný a nezávislý život a na účasť na spoločenskom a kultúrnom živote.

⁽³⁾ Konsolidované znenie Zmluvy o Európskej únii, článok 2.

⁽⁴⁾ Ten istý zdroj, článok 3.

2. Právne predpisy EÚ na podporu aktívneho starnutia

Za najpodstatnejšie oblasti aktívneho starnutia zodpovedajú priamo členské štáty, v určitých kľúčových oblastiach však k celkovému programu aktívneho starnutia prispievajú aj právne predpisy EÚ. Tieto predpisy sa môžu prijať, len pokiaľ sa týkajú oblastí, v ktorých má EÚ právomoc konať v súlade so zmluvami.

Nediskriminácia

Smernica je legislatívny akt EÚ, ktorý ukladá členským štátom povinnosť prijať zákonné ustanovenia s cieľom dosiahnuť určitý výsledok, pričom sa nepredpisuje presná forma ani spôsob vykonávania.

Súčasťou uplatňovania základných hodnôt EÚ, ktoré sa vymedzujú v zmluvách, je odstraňovanie diskriminácie z mnohých rôznych dôvodov, ako je napr. vek či zdravotné postihnutie. Diskriminácia z dôvodu veku ohrozuje schopnosť jednotlivcov naplno sa zapájať na trhu práce a celkovo do života spoločnosti. Diskriminácia taktiež podkopáva úsilie spoločnosti o dosahovanie cieľov v oblasti zamestnanosti a riešenie problémov demografickej zmeny.

Odstránenie diskriminácie z dôvodu veku na pracovnom trhu je nevyhnutné na zaistenie aktívneho starnutia v pracovnej oblasti. Ak chceme starších pracovníkov vyzývať a podporovať, aby zostali pracovať dlhšie, musíme im zároveň zabezpečiť možnosti zamestnania. Diskriminácia z dôvodu veku nespravodlivo obmedzuje výber možností, ktoré majú starší pracovníci k dispozícii.

Odstránenie diskriminácie z dôvodu veku na pracovnom trhu je nevyhnutné na zaistenie aktívneho starnutia v pracovnej oblasti. Ak chceme starších pracovníkov vyzývať a podporovať, aby zostali pracovať dlhšie, musíme im zároveň zabezpečiť možnosti zamestnania. Diskriminácia z dôvodu veku nespravodlivo obmedzuje výber možností, ktoré majú starší pracovníci k dispozícii.

V roku 2000 EÚ prijala **smernicu Rady 2000/78/ES**, ktorá ustanovuje všeobecný rámec na odstraňovanie diskriminácie z dôvodu náboženstva alebo vyznania, veku či sexuálnej orientácie v zamestnaní a povolani. Od členských štátov vyžaduje, aby postavili mimo zákon nerovnaké zaobchádzanie s ľuďmi, medzi iným z dôvodu veku a zdravotného postihnutia, v zamestnaní, povolani alebo samostatnej zárobkovej činnosti. Týka sa podmienok nábora do zamestnania, postupu v práci, odborného vzdelávania, pracovných podmienok a členstva v organizáciách.

Smernica si vyžaduje, aby členské štáty zaviedli vnútroštátne predpisy, v ktorých sa zakáže priama a nepriama diskriminácia, a takisto obťažovanie či viktimizácia z dôvodu veku. Odlišné zaobchádzanie z dôvodu veku je povolené len vtedy, ak je objektívne odôvodnené oprávneným cieľom pracovného trhu a ak prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa sú primerané a nevyhnutné.

Všetky členské štáty prebrali túto zásadu nediskriminácie do svojho vnútroštátneho práva. Európska komisia tento postup monitoruje a vždy, keď je to nevyhnutné, otvára postup pri porušení právnych predpisov proti členskému štátu, ktorý neuplatňuje zásady smernice dostatočne.

V rámci príprav na európsky rok 2012 vydala Európska sieť orgánov na podporu rovnakého zaobchádzania (Equinet) v septembri 2011 správu **Odstraňovanie ageizmu a diskriminácie**, ktorá sa opierała o prieskum činnosti orgánov na podporu rovnakého zaobchádzania z hľadiska veku.

Súdny dvor Európskej únie (SD) uviedol, že zásada nediskriminácie z dôvodu veku je všeobecnou zásadou práva EÚ, keďže predstavuje osobitné uplatnenie všeobecnej zásady rovnakého zaobchádzania⁽⁵⁾. Podrobnosti o tom, ako SD vykladá kľúčové pojmy, napr. dôchodkový vek a vekovú hranicu pre uchádzačov, si možno prečítať v publikácii Vývoj judikatúry SD v oblasti diskriminácie z dôvodu veku od Robina Allena QC⁽⁶⁾.

Navrhované predpisy

Nediskriminácia v oblasti prístupu k tovarom a službám

Európska komisia prijala návrh smernice, ktorá zakazuje diskrimináciu z dôvodu veku (a ďalších dôvodov) v oblasti prístupu k tovarom a službám, sociálnemu zabezpečeniu a vzdelávaniu.

Touto smernicou sa doplní právny rámec EÚ v oblasti rovnakého zaobchádzania bez ohľadu na vek. V súčasnosti sa o nej ešte stále rokuje v Rade.

Prístupnosť

Európska komisia skúma vývoj európskeho aktu o prístupnosti s cieľom zlepšiť prístupnosť tovarov a služieb pre spotrebiteľov.

Akt by bol zameraný na potenciálne zraniteľných spotrebiteľov, ako sú zdravotne postihnuté osoby a starší ľudia. Verejná konzultácia sa uzavrela vo februári 2012.

Právne predpisy o rodovej rovnosti

Rovnosť medzi ženami a mužmi je jednou zo spoločných hodnôt, na ktorých stojí Únia, a jej presadzovanie patrí medzi úlohy Únie, ktoré sú vymenované v zmluvách. V článku 23 Charty základných práv EÚ sa uvádza, že „rovnosť medzi ženami a mužmi musí byť zabezpečená vo všetkých oblastiach vrátane zamestnania, práce a odmeňovania“.

EÚ prijala niekoľko osobitných **smerníc o rodovej rovnosti**, ktoré prispievajú k dosahovaniu cieľov aktívneho starnutia. Ich prínos spočíva v riešení hlavných problémov rodovej nerovnosti, ktoré obmedzujú prístup k zamestnaniu a možnostiam celoživotného vzdelávania. V dôsledku týchto nerovností majú ženy v starobe nižší dôchodok a viac im hrozí chudoba.

⁽⁵⁾ Pozri prípady SD: C-144/04 Mangold (2005) a C-555/07 Seda Kúćkdeveci (2010).

⁽⁶⁾ <http://www.cloisters.com/news-pdf-downloads/robin-allen-qc-evolution-of-ecj-case-law-march-2011.pdf>

Právne predpisy v podobe smerníc, ktoré sa týkajú aktívneho starnutia:

- Smernica o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania (2006/54/ES). Táto prepracovaná smernica zahŕňa smernice, ktoré sa uplatňovali pred ňou:
 - smernica o rovnakej odmene (75/117/EHS),
 - smernica o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami, pokiaľ ide o prístup k zamestnaniu, odbornej príprave a postupu v zamestnaní a o pracovné podmienky (76/207/EHS, pozmenená a doplnená smernicou 2002/73/ES),
 - smernica o zamestnaneckých systémoch sociálneho zabezpečenia (86/378/EHS, pozmenená a doplnená smernicou 96/97/EHS).
- Smernica o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením (79/7/EHS).
- Smernica o uplatňovaní zásady rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi vykonávajúcimi činnosť ako samostatne zárobkovo činné osoby (2010/41/EÚ). Od augusta 2012 sa touto smernicou zrušuje predchádzajúca smernica (86/613/EHS).
- Smernica o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu (2004/113/ES).

Tieto smernice dopĺňajú nelegislatívne opatrenia v kontexte stratégie uplatňovania rovnosti medzi ženami a mužmi na roky 2010 – 2015 (pozri s. 16) a financovanie, ktoré sa poskytuje v rámci programu EÚ v oblasti zamestnanosti a solidarity Progress (s. 17).

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci sú nevyhnutné na predchádzanie pracovným úrazom a chorobám z povolania. Zaistenie bezpečnosti a zdravia pracovníkov počas ich pracovnej kariéry je predpokladom udržateľného pracovného života a aktívneho a zdravého starnutia po odchode do dôchodku. Tvoria významnú súčasť celkových opatrení, ktoré umožňujú a povzbudzujú ľudí, aby pracovali dlhšie, a podporuje tak udržateľnosť dôchodkových systémov.

EÚ prijala súbor **smerníc o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci**, v ktorých stanovila požiadavky na prevenciu a ochranu pred rizikami výkonu povolania na pracovisku. Členské štáty musia zaistiť, aby ich vnútroštátne právne predpisy rešpektovali tieto smernice a aby sa účinne vykonávali.

Európska komisia podporuje snahy členských štátov prostredníctvom európskych kampaní a iniciatív na zvyšovanie povedomia v rámci viacročnej stratégie v oblasti bezpečnosti a zdravia pri práci (2007 – 2012), ktorá sa momentálne hodnotí. **Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA)** je kľúčovým činiteľom tejto stratégie.

Sociálne zabezpečenie a voľný pohyb

Pre aktívne starnutie je takisto potrebné, aby občania EÚ mohli využívať svoje práva sociálneho zabezpečenia kdekoľvek v EÚ. EÚ schválila opatrenia zaručujúce ochranu prístupu ľudí, ktorí sú alebo boli geograficky mobilní, k systémom

sociálneho zabezpečenia a ochrany, čo umožní starším ľuďom zapájať sa do života spoločnosti a zachovať si nezávislosť.

Sociálny dialóg a aktívne starnutie

Európska komisia podporuje sociálny dialóg na dvojstrannej úrovni medzi podnikateľskými organizáciami a odborními, a takisto aj účasť na dialógu na trojstrannej úrovni. Výsledkom bolo vytvorenie **rámcových dohovorov**, pričom niektoré z nich sa stali súčasťou európskej legislatívy. Môžu byť veľmi podstatné pre aktívne starnutie na pracovnom trhu, napr. v týchto oblastiach:

- rodičovská dovolenka
- práca doma
- práca na polovičný úväzok
- pracovné podmienky dočasných zamestnancov
- práca na dobu určitú

Rokuje sa aj o rozšírení rodičovskej dovolenky o synovskú/dcérsku dovolenku (opatrovanie člena rodiny závislého od pomoci) a rozšírení cieľov a ustanovení v oblasti starostlivosti o deti s cieľom pokryť služby opatery o všetky závislé osoby.

Európske nariadenie o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (883/2004) zaisťuje, aby si občania mohli nárokovat sociálne dávky dokonca aj v prípade, keď boli počas svojej kariéry poistení v rôznych jurisdikciách, a aby mohli poberať zákonné dôchodky a sociálne dávky kdekoľvek v EÚ.

Sčítavanie dôchodkových práv zamestnancov (tzv. druhý pilier) pre osoby, ktoré sa pohybujú cez hranice, sa zatiaľ v právnych predpisoch EÚ nezaisťuje podobným spôsobom. V **smernici 98/49/ES z 29. júna 1998** sa zaručuje, že osoby, ktoré sa pohybujú cez hranice, môžu využiť svoje dôchodkové práva zamestnancov kdekoľvek v EÚ a že sa s nimi nezaobchádza menej priaznivo ako s osobami, ktoré menia zamestnanie v rámci svojej krajiny. Avšak **právny predpis, ktorým sa pre mobilných pracovníkov zaisťuje možnosť nadobudnúť a zachovať si zaručené dôchodkové práva** po tom, ako pracovníci opustia systém dôchodkového zabezpečenia zamestnancov, je stále vo fáze prípravy.

Dôchodkové práva zamestnancov, a to nielen pracovníkov, ktorí sa pohybujú cez hranice, sú chránené prostredníctvom dvoch európskych smerníc. Prvá smernica sa týka inštitúcií zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia (2003/41/ES) a zabezpečuje cezhraničný dohľad a pravidlá systémov zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia na vnútrotrhu. Druhá smernica sa týka ochrany zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa (2008/94/ES) a členským štátom ukladá povinnosť prijímať opatrenia na ochranu dôchodkových práv zamestnancov.

Prístup k zdravotnej starostlivosti je pre starších ľudí mimoriadne dôležitý. Nariadenie o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (883/2004) zabezpečuje rovnaký prístup k zákonným systémom zdravotného poistenia a starostlivosti pre ľudí, ktorí sa pohybujú cez hranice. Smernica o uplatňovaní práv pacientov pri cezhraničnej zdravotnej starostlivosti (2011/24/EÚ) ochraňuje práva pacientov na všetky informácie, ktoré požadujú pri využití zdravotnej starostlivosti v inom členskom štáte EÚ.

3. Ako európske štrukturálne fondy a Kohézny fond podporujú aktívne starnutie

Veľká časť rozpočtu EÚ sa využíva na podporu úsilia členských štátov o vytvorenie pracovných miest, podporu hospodárskeho rozvoja a dosiahnutie sociálnej, hospodárskej a územnej súdržnosti v celej Únii. Aktívne a zdravé starnutie je pri dosahovaní týchto celkových cieľov významným prvkom, a preto sa vo veľkej miere vyskytuje v programoch a projektoch financovania.

Európsky sociálny fond (ESF)

Prostredníctvom rozpočtu vo výške 75 miliárd EUR na programové obdobie 2007 – 2013 ESF podporuje vytváranie väčšieho množstva a lepších pracovných miest tak, že financuje iniciatívy, ktorých cieľom je pomôcť ľuďom zlepšiť si zručnosti a pracovné možnosti v celej Európe, no najmä v menej prosperujúcich krajinách. Európska komisia schvaľuje priority financovania, ale nezapája sa priamo do výberu projektov, ktoré spravujú **riadiace orgány** ESF v každej krajine.

ESF je významným zdrojom európskych inovácií, experimentov a pokroku v oblasti podpory aktívneho starnutia v zamestnaní. Prostriedky z fondu už využili rôzne orgány na (pre)školenie starších pracovníkov, prispôsobenie podnikov zamestnávaniu starších pracovníkov a na boj proti diskriminácii z dôvodu veku na pracovnom trhu a pracovisku.

ESF financuje miestne a regionálne projekty, ktoré skúšajú nové a kreatívne spôsoby umožňovania aktívneho starnutia v zamestnaní, a taktiež vytvoril nadnárodné siete, ktoré podporujú výmenu dobrých nápadov a vytvorených politík.

V októbri 2011 Komisia navrhla pravidlá fungovania budúcej politiky súdržnosti, ktorá zahŕňa aj ESF. V návrhu sa ráta s celkovým zvýšením financovania ESF na 84 miliárd EUR v programovom období 2014 – 2020. Jednou z navrhovaných investičných priorít ESF na nové obdobie je podpora aktívneho a zdravého starnutia.

Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR)

EFRR môže v súčasnom programovom období 2007 – 2013 využiť rozpočet vo výške 201 miliárd EUR na financovanie iniciatív, ktoré podporujú hospodársky a spoločenský rozvoj európskych regiónov, znižovanie rozdielov medzi regiónmi poskytovaním pomoci najmä najznevýhodnenejším regiónom a zlepšovanie rovnakého prístupu k verejným službám. EFRR poskytuje významný objem prostriedkov na rozvoj sociálnych a zdravotníckych infraštruktúr a služieb s cieľom zaistiť riešenie úloh starnutia spoločnosti na národnej a regionálnej úrovni vrátane transformácie systémov sociálnej a zdravotnej starostlivosti.

Sieť na podporu účinnejšieho pôsobenia ESF pri presadzovaní aktívneho starnutia

Sieť ESF-AGE spája verejné orgány zo 14 členských štátov a regiónov EÚ. Prostredníctvom vzájomnej výmeny a zhromažďovania poznatkov a osvedčených postupov vymedzujú, overujú a šíria usmernenia a ďalšie nástroje na podporu tvorcov politik a ostatných zainteresovaných strán pri príprave, tvorbe a vykonávaní stratégií riadenia zohľadňujúceho vek v novom programovom období.

V kontexte európskej územnej spolupráce sa projekty venujú otázkam aktívneho a zdravého starnutia v rámci podprogramu Interreg IVC a programu URBACT.

Jeho dva podprogramy, ktoré spoločne financuje EFRR a zúčastnené členské štáty, podporujú iniciatívy regionálneho rozvoja, ktoré môžu byť prínosné pri dosahovaní cieľa aktívneho a zdravého starnutia.

Projekt programu Interreg IV zameraný na starnutie v mestách Q-ageing (Kvalitné starnutie v mestskom prostredí) je projektom spolupráce medzi **deviatimi mestami a organizáciami**, ktoré si vzájomne vymieňajú informácie a nápady o tom, ako zlepšiť verejné služby a mestské prostredie a uspokojiť tak vznikajúce potreby starnúceho obyvateľstva.

Podprogram **Interreg IVC** financuje iniciatívy, ktoré podporujú podnikateľov vo vyššom veku, cezhraničnú inováciu podnikov, zdravotnícke technológie, nezávislý život a mestá vhodné pre všetky vekové kategórie. Tieto projekty sú súčasťou celkového úsilia podporovať výmenu osvedčených postupov, nové nápady a strategické plánovanie medzi regiónmi s cieľom vytvoriť lepšie postupy tvorby politiky v prospech zamestnanosti a rastu.

Z podprogramu programu Urban II **Urbact II** sa financovali siete miest, ktoré hľadali riešenia hlavných hospodárskych, environmentálnych a sociálnych problémov v mestách, najmä v súvislosti so starnúcim obyvateľstvom. Financovanie sa udelilo sieťam zameraným na odstraňovanie prekážok zamestnávania starších pracovníkov v mestách či na otázky bezbariérového prístupu a bezpečnosti v mestách, a takisto aj na účinné stratégie podpory pozitívneho potenciálu mladej generácie.

Program regiónu Baltského mora prostredníctvom investícií EFRR posilňuje vytváranie udržateľného, konkurencieschopného a územne integrovaného cezhraničného prístupu. Starnutie je jednou z tém, ktoré sa tento program snaží riešiť.

Príklad projektu Urban II v oblasti vzájomného vzdelávania

ActiveAge bol medziregionálny projekt spolupráce, ktorý sa zameriaval na aktívnu podporu vzájomného vzdelávania v deviatich európskych mestách. Jeho cieľom bolo vytvoriť spoločné metodiky, vymedziť osvedčené postupy a zlepšiť schopnosti miest v oblasti riešenia demografickej zmeny. Zameriaval sa na kľúčové otázky, napr. vek a hospodárstvo (pozornosť sa venovala najmä podmienkam dlhšieho pracovného života), vek a starostlivosť či vek a začlenenie. Osobitné činnosti sa taktiež sústreďovali na aktívne občianstvo a prístup k vhodnému ubytovaniu.

Komisia navrhuje, aby sa vo viacročnom finančnom rámci na roky 2014 – 2020 vyčlenilo 376 miliárd EUR na výdavky v oblasti nástrojov politiky súdržnosti. Na základe tohto návrhu by EFRR mal k dispozícii až 183 miliárd EUR zo širších štrukturálnych fondov. Investičné priority vo veľkej miere odrážajú hlavné ciele a iniciatívy stratégie Európa 2020, ktoré by mali pomáhať realizovať, pričom by mali úzko nadväzovať aj na ciele aktívneho starnutia v oblasti zamestnanosti, účasti na živote spoločnosti a zdravého a nezávislého života.

Spolupráca v oblasti starnutia v regióne Baltského mora – Best Agers

Iniciatíva **Best Agers** sa zameriava na ľudí nad 55 rokov. Jej cieľom je podporovať medzigeneračnú inováciu a vytvárať spoluprácu medzi ľuďmi v najlepších rokoch (best agers) a mladými ľuďmi v oblasti podnikania a rozvoja zručností, čo povedie k vytváraniu nových nápadov a vzájomnej výmene skúseností a poznatkov.

Kohézny fond

Kohézny fond je finančným nástrojom EÚ, ktorý slúži na dosahovanie cieľov konvergencie medzi najmenej a najviac vyspelými členskými štátmi EÚ. Zameriava sa na znižovanie hospodárskych a sociálnych rozdielov a stabilizáciu hospodárstiev členských štátov. Rozpočet v objeme 69,6 miliardy EUR na roky 2007 – 2013 sa vynakladá len v chudobnejších členských štátoch, ktorých hrubý národný dôchodok (HND) na obyvateľa je menší než 90 % priemeru v Spoločenstve.

Z fondu sa podporujú hlavne projekty v oblasti životného prostredia a dopravnej infraštruktúry v týchto krajinách. Fond môže prispievať k aktívnemu starnutiu prostredníctvom rozvoja prístupných dopravných systémov. Ďalším kľúčovým cieľom, ktorý sa vyčlenil v oblasti politiky súdržnosti po roku 2013, je reforma verejného sektora v oblasti sociálnej a zdravotnej starostlivosti s osobitným dôrazom na starnutie.

Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV)

EPFRV je finančný nástroj EÚ na podporu rozvoja vidieka a v programovom období 2007 – 2013 disponuje rozpočtom 96 miliárd EUR. Podporuje činnosti na zlepšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárskeho a lesníckeho sektora, diverzifikáciu vidieckeho hospodárstva, podmienok životného prostredia a príťažlivosti vidieka a kvality života vo vidieckych oblastiach.

Odstraňovanie izolácie starších ľudí vo vidieckych oblastiach

Village Meeting Point je projekt financovaný z EPFRV. V jeho rámci sa vytvorilo stredisko pre starších ľudí, ktorí žijú v kedysi izolovanej dánskej dedine Idestrup. V stredisku sa zaistili IT zariadenia a školenia, posilňovňa, kaviareň a malý obchod, ktoré vo veľkej miere umožnili aktívne starnutie v spoločenstve.

EPFRV financuje predovšetkým projekty, ktoré podporujú rozvoj sociálnych služieb a sociálnej infraštruktúry v prospech starnúcich spoločenstiev vo vidieckych oblastiach. Mnohé vidiecke oblasti sú mimoriadne poznačené demografickou zmenou, keďže mladí ľudia z nich odchádzajú za prácou a vzdelaním a nechávajú za sebou rýchlo starnúce obyvateľstvo.

Široká škála činností na podporu aktívneho starnutia, ktoré môžu získať podporu od EPFRV, zahŕňa podporu poznatkov a ľudského potenciálu prostredníctvom odborného vzdelávania a poradenských služieb, diverzifikáciu nepoľnohospodárskych činností a podporu miestnych služieb vo vidieckych oblastiach (7).

V rámci programov rozvoja vidieka sa taktiež podporujú projekty využívajúce prístup Leader. Tento prístup ponúka miestnym partnerstvám možnosť vytvárať projekty na riešenie veľmi konkrétnych miestnych problémov – môžu sa týkať napr. starnúcich spoločenstiev, nedostatku pracovných príležitostí či nevhodných verejných služieb pre seniorov.

Komisia vo svojom návrhu nariadenia o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom EPFRV na programové obdobie 2014 – 2020 [KOM(2011) 627] predstavuje možné činnosti pre starnúce spoločenstvá vo vidieckych oblastiach, ako je napr. odovzdávanie vedomostí a informačné činnosti, poradenské služby, základné služby a obnova dediny, rozvoj fariem alebo podnikov či vytváranie a podpora osobitných miestnych stratégií rozvoja, ktoré riešia aktívne starnutie vo vidieckych oblastiach s uplatnením prístupu Leader.

(7) Databáza projektov rozvoja vidieka ponúka príklady, ako sa EPFRV využíva v praxi: http://enrd.ec.europa.eu/policy-in-action/rdp_view/en/view_projects_en.cfm

4. Výskum a inovácia

EÚ zohráva dôležitú úlohu v oblasti podpory a koordinácie výskumu a inovácie, a to aj v otázke aktívneho a zdravého starnutia. Jej hlavným finančným nástrojom je siedmy rámcový program, avšak financovanie výskumu a inovácie možno mobilizovať aj z iných zdrojov. Okrem toho EÚ podporuje partnerstvá, ktoré môžu vytvoriť synergie vďaka zhromažďovaniu zdrojov a lepšej koordinácii výskumného úsilia.

Siedmy rámcový program v oblasti výskumu a technického rozvoja (7. RP)

7. RP má na obdobie 2007 – 2013 k dispozícii celkový rozpočet vo výške 50,5 miliardy EUR a spolufinancuje nadnárodné výskumné projekty, projekty technického rozvoja a demonstračné projekty, ktorými sa zabezpečia riešenia európskych úloh v globálnej znalostnej ekonomike.

Program poskytuje súhrnný rámec pre všetky výskumné iniciatívy EÚ vrátane tých, ktoré sa zameriavajú na riešenie demografickej zmeny. Program prostredníctvom svojich početných výskumných zložiek ⁽⁸⁾ financuje projekty, ktoré sa týkajú obrovskej škály odborov, tém a nástrojov súvisiacich s aktívnym a zdravým starnutím:

- základný výskum starnutia, ktorý vysvetľuje, ako funguje mechanizmus starnutia a dlhovekosti,
- technologické inovácie na podporu nezávislého života starších občanov,
- digitálna integrácia a elektronické zdravotníctvo,
- prístupnejšia hromadná doprava,
- riešenia IKT na zaistenie dlhšieho pracovného života,
- výskum nových liečebných metód zameraných na ochorenia, ktoré sa častejšie vyskytujú u staršej populácie,
- verejné zdravie a spoločenské vedy.

Projekty financované EÚ sa uverejňujú na internetovej stránke informačnej služby Spoločenstva pre výskum a vývoj **CORDIS**.

Multilinks (7. RP – spolupráca – sociálno-ekonomické vedy)

V projekte Multilinks sa skúmajú prejavy demografickej zmeny, solidarita medzi generáciami, blaho a sociálna integrácia s cieľom vytvoriť základ lepšej tvorby politiky a predchádzať tak riziku sociálneho vylúčenia akejkoľvek vekovej kategórie.

Nasledujúci rámcový program EÚ v oblasti výskumu a inovácie **Horizont 2020** bude môcť podľa návrhu Komisie disponovať v období 2014 – 2020 rozpočtom 80 miliárd EUR a bude sa zameriavať na vykonávanie hlavnej iniciatívy stratégie Európa 2020 **Inovácia v Únii**. Jeho cieľom je pretavovať inovačné myšlienky do prelomových objavov v záujme

riešenia hlavných spoločenských výzev, medzi ktoré patrí aj aktívne starnutie, a získavať konkurenčné výhody v záujme podpory zamestnanosti a rastu. Sprevádzať ho bude súbor opatrení zameraných na ďalší rozvoj **európskeho výskumného priestoru**. Takisto sa vytvoria plány, v ktorých sa vymedzia celkové stratégie výskumu starnutia.

Politika súdržnosti podporujúca výskum a inováciu

V politike súdržnosti EÚ sa venuje veľká pozornosť inovácii, ktorá sa vyžaduje aj v strategických usmerneniach Spoločenstva v oblasti politiky súdržnosti na programové obdobie 2007 – 2013. V usmerneniach sa prízvukuje, že v záujme podpory udržateľného rozvoja a posilnenia konkurencieschopnosti je nevyhnutné sústrediť zdroje na oblasť výskumu a inovácie, podnikateľstva, IKT a odborného vzdelávania či schopnosti pracovníkov prispôbovať sa.

Opatrenia súvisiace s inováciami tvoria súčasť takmer 455 operačných programov, pričom sa predpokladá, že investície dosiahnu 86 miliárd EUR (7 miliárd EUR pochádza z EFRR a 14 miliárd EUR z ESF). V politike súdržnosti sa využíva systém návrhu a realizácie, do ktorého sa zapájajú viaceré úrovne správy, a teda má jedinečné postavenie na zaistenie systémového prístupu k inovácii so zahrnutím všetkých regiónov.

Rámcový program pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP)

CIP disponuje rozpočtom 3 621 miliónov EUR na obdobie rokov 2007 – 2013, z ktorého podporuje inovačné činnosti, napr. ekoinovácie alebo lepšie využívanie IKT, najmä v MSP, ktoré majú často problém získať prístup k financovaniu takýchto činností.

Z programu CIP sa podporujú malé a stredné podniky (MSP) vyvíjajúce inovačné činnosti, ktoré reagujú na výzvy a príležitosti demografickej zmeny a vytvárajú riešenia na zaistenie aktívneho starnutia.

CIP má tri podprogramy a každý z nich môže priamo prispieť k dosahovaniu cieľov aktívneho starnutia:

1. Z programu pre podnikanie a inovácie (**EIP**) možno financovať inovačné postupy v oblasti nábory starších pracovníkov alebo zabezpečovania inovačných výrobkov pre starších spotrebiteľov.
2. Program podpory politiky v oblasti informačných a komunikačných technológií (**ICT-PSP**) podnecuje intenzívnejšie zavádzanie inovačných služieb založených na IKT vrátane využívania IKT v zdravotníctve, v oblasti starnutia a začleňovania.
3. Program Inteligentná energia pre Európu (**IEE**) môže riešiť otázky ekologickej mobility, ktorá môže zmenšiť prekážky aj v oblasti aktívneho starnutia.

(8) Pozri internetovú stránku Pochopenie siedmeho rámcového programu: http://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm?pg=understanding

Komisia na roky 2014 – 2020 navrhuje nový program pre konkurencieschopnosť podnikov a MSP (**COSME**) s rozpočtom 2,5 miliardy EUR. Tento program sa bude venovať len zložke **CIP** zameranej na konkurencieschopnosť. Inovačná zložka CIP sa presunie do programu Horizont 2020.

InCasa (ICT-PSP)

V projekte InCasa sa vytvoril systém IKT, ktorý integruje monitorovanie zdravia a prostredia zamerané na používateľa a špecializovanú sieť služieb s cieľom ochraňovať zraniteľných starších ľudí a predĺžiť obdobie, dokedy môžu žiť v zdraví vo vlastnom domove.

AENEAS (IEE)

Cieľom projektu Aeneas je stať sa európskym referenčným projektom na dosiahnutie energeticky účinnej mobility v starnúcej spoločnosti. Podporuje pokrok na strane ponuky a dopytu v oblasti podnecovania mobility starších ľudí v meste.

Spoločné plánovanie výskumu

Spoločné plánovanie prostredníctvom partnerstiev medzi verejnými orgánmi a verejno-súkromných partnerstiev je čoraz významnejším nástrojom pri riešení úloh demografickej zmeny v Európe. Cieľom týchto dobrovoľných prístupov je vyhnúť sa zdvojenému úsiliu v rámci výskumnej činnosti na vnútroštátnej úrovni v rôznych krajinách a rôznych typoch výskumných inštitúcií.

Spoločný program Ambient Assisted Living (AAL) sa zameriava na zvyšovanie kvality života starších ľudí. Financujú sa z neho projekty, v ktorých sa využívajú inteligentné výrobky a zabezpečujú služby na diaľku vrátane opatrovateľských služieb, ktoré skvalitňujú život starších ľudí doma, na pracovisku a v spoločnosti ako takej. V období 2008 – 2013 disponuje celkovým rozpočtom 700 miliónov EUR, ktorý zabezpečujú približne v rovnakom pomere verejné (vnútroštátne a EÚ) a súkromné orgány.

ALIAS (spoločný program AAL)

V programe ALIAS sa vyvinul mobilný robotický systém, ktorý komunikuje so staršími používateľmi a poskytuje pomoc v každodennom živote, čím podporuje zdravé starnutie a nezávislý život.

EÚ a členské štáty takisto vytvorili dve osobitné **spoločné programové iniciatívy**, ktorých cieľom je umožniť dosahovanie aktívneho a zdravého starnutia. Zámerom spoločných programových iniciatív je zaistiť lepšiu koordináciu a spoluprácu medzi európskymi a vnútroštátnymi výskumnými programami vrátane možnosti vytvorenia spoločných iniciatív.

Cieľom iniciatívy **Dlhší a lepší život** je riešiť osobitné výzvy a príležitosti demografickej zmeny pomocou rozvoja nových viacodborových poznatkov, ktoré budú tvoriť základ budúceho výskumu, inovácie a tvorby politiky.

Cieľom iniciatívy **Výskum neurodegeneratívnych ochorení** je predovšetkým skúmať možnosti liečby neurodegeneratívnych ochorení, a to najmä Alzheimerovej choroby. Snaží sa rozvíjať spoluprácu zameranú na lepšie pochopenie ochorení a vyvíjať nástroje včasného odhalenia a liečby vrátane štruktúr na pomoc pacientom a ich rodinám.

Ďalšie finančné prostriedky na výskum Alzheimerovej choroby sa poskytujú aj v rámci **Iniciatívy za inovačné lieky (IMI)**, ktorá má podobu verejno-súkromného partnerstva medzi Európskou komisiou (7. RP) a Európskou federáciou farmaceutického priemyslu a združení (EFPIA), disponuje 2 miliardami EUR a podporuje tvorbu nástrojov a metodík v záujme bezpečnejších a účinnejších liekov.

PharmaCog (IMI)

PharmaCog je celoeurópske partnerstvo odborníkov, ktorí by za bežných okolností boli konkurentmi, no v rámci partnerstva spolupracujú na vývoji vysokokvalitných liekov na liečbu Alzheimerovej choroby.

Európske partnerstvo v oblasti inovácií zamerané na aktívne a zdravé starnutie

Pilotné **Európske partnerstvo v oblasti inovácií zamerané na aktívne a zdravé starnutie** je novou ambicióznou iniciatívou na podporu výskumu a inovácie v prospech aktívneho a zdravého starnutia. Za svoj cieľ si stanovilo predĺžiť do roku 2020 roky života prežité v zdraví o dva roky. Dosiahol by sa tak trojitý prínos: zlepšenie zdravia a kvality života starších ľudí, zlepšenie udržateľnosti systémov sociálnej a zdravotnej starostlivosti a vytvorenie nových obchodných príležitostí a pracovných miest v súvislosti s inovačnými výrobkami.

V rámci svojho prístupu sa snaží všetkým zainteresovaným stranám pomôcť prekonať prekážky, ktoré im bránia využívať praktické inovácie v týchto oblastiach:

1. prevencia, skrining a včasná diagnostika;
2. starostlivosť a liečba;
3. aktívny a nezávislý život starších ľudí.

V praxi sa budú v rámci partnerstva zhromažďovať zdroje a odborné poznatky z danej oblasti, vyplňať medzery, zrýchľovať inovačné postupy a umožňovať šírenie a znásobovanie nových výrobkov a služieb. Dosiahne sa to najmä prostredníctvom dohľadu nad vylepšovaním, prepájaním, koordináciou a účinnosťou jestvujúcich finančných nástrojov EÚ.

Riadiaca skupina zainteresovaných strán na konci roku 2011 schválila **strategický vykonávací plán** pre Európske partnerstvo v oblasti inovácií zamerané na aktívne a zdravé starnutie. Určuje sa v ňom prvý súbor špecifických opatrení partnerstva,

ktoré budú vykonávať verejné orgány, podniky a občianska spoločnosť odteraz až do roku 2020. Ich súčasťou je:

1. hľadanie inovačných riešení, aby pacienti dodržiavali pokyny liečby;
2. hľadanie inovačných riešení na predchádzanie úrazom a podporu včasnej diagnostiky u starších ľudí;
3. podpora spolupráce s cieľom predchádzať úpadku funkčnej výkonnosti a slabosti, osobitná pozornosť sa venuje nesprávnej výžive;
4. podpora úspešných systémov integrovanej starostlivosti u chronicky chorých starších pacientov, napr. používanie diaľkového monitorovania;
5. lepšie zavádzanie interoperabilných riešení IKT pomocou globálnych noriem na umožnenie nezávislého života;
6. podpora inovácií pre budovy, mestá a prostredie vhodné a prístupné pre starších ľudí.

Oznámenie Európskej komisie o realizácii strategického vykonávacieho plánu opisuje podporu týchto opatrení zo strany EÚ prostredníctvom zabezpečenia vhodného regulačného rámca a rámca financovania a vytvorenia európskeho trhu pre dôkazy a inovačné nápady.

5. Podpora EÚ pre tvorcov národných politík – koordinované stratégie a vzájomné vzdelávanie

Pochopenie demografickej zmeny

Správne pochopenie nevídaných demografických zmien, ktorým čelí moderná spoločnosť, je zásadné pri presadzovaní aktívneho starnutia a dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020. EÚ aktívne pobáda členské štáty, regióny a zainteresované strany, aby hlbšie skúmali tieto otázky a možné riešenia využitia plného potenciálu starnúceho obyvateľstva.

Hlavní európski tvorcovia politík, zainteresované strany a odborníci sa už od roku 2006 každé dva roky schádzajú na **Európskom demografickom fóre**, kde diskutujú o možných riešeniach demografickej zmeny. Európska komisia uverejňuje podpornú **európsku správu o demografii**, ktorá obsahuje hlavné fakty a údaje týkajúce sa demografickej zmeny a navrhuje vhodné politické reakcie.

V roku 2007 Európska komisia vytvorila **skupinu odborníkov na demografické otázky**, ktorá je zložená z predstaviteľov zo všetkých členských štátov. Jej úlohou je poskytovať Komisii poradenstvo, najmä v súvislosti s vykonávaním usmernení politiky, ktoré Komisia stanovila v roku 2006 vo svojom politickom dokumente (pozri rámček). Komisia organizuje **pravidelné semináre a školenia o osvedčených postupoch** v oblasti riešenia demografických otázok, na ktoré nadväzuje práca skupiny.

Vytváranie výskumného programu na zaistenie blaha rodiny

Zo siedmeho rámcového programu Európskej Únie sa 18 mesiacov financoval projekt aliancie EAF **FAMILYPLAT-FORM** (október 2009 – marec 2011). Jeho cieľom bolo zhodnotiť jestvujúci výskum a vymedziť výskumný program zameraný na zvyšovanie blaha rodín v celej Európe.

Európska aliancia pre rodiny (EAF) spája EÚ a vládnych predstaviteľov, ktorí si od roku 2007 vymieňajú nápady, poznatky a skúsenosti. Zameriava sa na presadzovanie politík, ktoré lepšie zohľadňujú rodinu a ktoré ľuďom, najmä ženám, umožňujú zosúladiť pracovný a rodinný život v kontexte demografickej zmeny, ktorá vytvára čoraz viac opatrovateľských povinností.

V rámci príprav na európsky rok 2012 Eurostat publikoval súhrnný súbor údajov **Aktívne starnutie a solidarita medzi generáciami – štatistický obraz Európskej únie 2012**, ktorý obsahuje štatistické údaje o demografii, pracovnom trhu, prechode z práce do dôchodku, blahu a zdravotnej starostlivosti, životných podmienkach a účasti na živote spoločnosti. **Prieskum Eurobarometra o aktívnom starnutí**, ktorý sa takisto zverejnil v januári 2012, opisuje postoj Európanov k témam, ako sú starnutie, dôchodkový vek, dobrovoľnícka práca, starostlivosť o seniorov a technológie pre starších ľudí. Prieskum poukazuje na niektoré zaujímavé kultúrne rozdiely.

V oznámení Európskej komisie **Demografická budúcnosť Európy – pretvorme výzvu na príležitosť** [KOM(2006) 571] sa stanovili politické reakcie na demografickú zmenu: lepšie zosúladienie pracovného a rodinného života, dlhší a kvalitnejší pracovný život, vyššia produktivnosť, lepšia integrácia migrantov a udržateľné verejné financie s cieľom zaručiť primerané systémy sociálneho zabezpečenia v dlhodobom meradle.

Európska stratégia v oblasti zamestnanosti

Podpora aktívneho starnutia v zamestnaní je dôležitou súčasťou programu aktívneho starnutia a zásadným prvkom pri dosahovaní hospodárskych a sociálnych cieľov Európy v budúcnosti. Treba nájsť spôsoby, ako prekonať štrukturálne prekážky a postoje, ktoré bránia starším pracovníkom naďalej aktívne pôsobiť na pracovnom trhu.

Politika zamestnanosti je v kompetencii členských štátov. EÚ však môže byť prínosná pri dosahovaní spoločných cieľov zamestnanosti. Európska komisia sa stará o dohľad a uľahčovanie vzájomného vzdelávania medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o podporu tvorby väčšieho množstva a lepších pracovných miest v EÚ. **Európska stratégia zamestnanosti** zabezpečuje pre členské štáty EÚ rámec⁽⁹⁾, v ktorom si môžu vymieňať skúsenosti, vzdelávacie postupy a nápady v oblasti politiky zamestnanosti, pričom Komisia poskytuje súhrnné analýzy a odporúčania.

V stratégii Európa 2020 sa stanovil cieľ dosiahnuť v EÚ do roku 2020 mieru zamestnanosti 75 % mužov a žien vo veku 20 – 64 rokov. V záujme dosiahnutia tejto miery Komisia nabáda členské štáty, aby prijali politiku aktívneho starnutia, v rámci ktorej sa bude odrádzať od využívania systému predčasného odchodu do dôchodku a ktorej cieľom bude uprednostňovanie zotrvania v práci a opätovnej integrácie starších pracovníkov.

Jednou z hlavných iniciatív stratégie Európa 2020 je **Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta**. Zdôrazňuje význam zdokonaľovania zručností starších pracovníkov, ktorí sú mimoriadne zraniteľní reštrukturalizáciou hospodárstva, a tiež význam politik na podporu prechodu starších ľudí na pracovnom trhu, najmä prechodu z nezamestnanosti späť do práce. V tejto súvislosti je veľmi dôležitý program celoživotného vzdelávania (pozri s. 19).

V apríli 2012 Komisia prijala nový **balík v oblasti zamestnanosti**, v ktorom členské štáty vyzývajú, aby podnecovali dopyt

⁽⁹⁾ Pozri otvorenú metódu koordinácie: http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/open_method_coordination_en.htm

po pracovnej sile, znížili zdanenie pracovnej sily, podporovali rozvoj zručností v oblastiach s najväčším potenciálom tvorby pracovných miest v budúcnosti, ako sú napr. ekologické hospodárstvo, zdravotnícke služby a IKT. Na celoživotné vzdelávanie sa v ňom poukazuje ako na kľúč k zaisteniu bezpečnosti v oblasti zamestnanosti.

Eurofound – tripartitná agentúra EÚ, ktorá zabezpečuje odborné poznatky o politike v oblasti životných a pracovných podmienok

Európska nadácia pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok so sídlom v Dubline poskytuje informácie, poradenstvo a odborné poznatky o životných a pracovných podmienkach, pracovných vzťahoch a riadení zmien v Európe všetkým hlavným činiteľom v oblasti sociálnej politiky EÚ vrátane vlád, inštitúcií EÚ a sociálnych partnerov. Táto nadácia vytvorila informačný balík o aktívnom starnutí, ktorý skúma, čo konkrétne treba zmeniť na pracovisku, aby mohli starší pracovníci dlhšie zostať v zamestnaní. Predmetom skúmania je aj účasť ľudí vo vyššom ako oficiálnom dôchodkovom veku na pracovnom trhu.

Otvorená metóda koordinácie v oblasti sociálneho začlenenia a sociálnej ochrany

Na aktívne starnutie na pracovnom trhu, aktívne starnutie v spoločenstve a zdravé starnutie vplýva systém sociálnej ochrany aj otázky chudoby a sociálneho vylúčenia. Systémy sociálnej ochrany a politika zamestnanosti sa musia navzájom podporovať s cieľom povzbudiť a umožniť ľuďom pracovať dlhšie, pričom systémy sociálneho prechodu a zdravotnícke a sociálne služby musia zaisťovať, aby starší ľudia mohli aktívne pôsobiť v spoločnosti a viesť nezávislý život.

Podobne ako v prípade zamestnanosti, za politiku sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia sú zodpovedné členské štáty. EÚ je však takisto veľmi prínosná, keďže podporuje reformy prostredníctvom vymedzovania spoločných cieľov a postupu vzájomného vzdelávania. Tento postup sa nazýva otvorená metóda koordinácie v oblasti sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia (OMC) ⁽¹⁰⁾. OMC sa vzťahuje na dôchodky, zdravotnú starostlivosť a dlhodobú opateru a sociálne začlenenie. Pre členské štáty zabezpečuje:

1. spoločné ciele;
2. spoločné ukazovatele na meranie úspechu;
3. rámec podávania správ;
4. referenčné kritériá na porovnanie výkonnosti a stanovenie osvedčených postupov.

Podávanie správ v rámci **výboru pre sociálnu ochranu** pomáha pri zhodnocovaní pokroku a určovaní hlavných úloh a priorit do budúcnosti. Seminára partnerského preskúmania umožňujú šírenie osvedčených postupov medzi členskými štátmi a diskusiu o nich.

⁽¹⁰⁾ Otvorená metóda koordinácie: http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/open_method_coordination_en.htm

Zabezpečenie rozhodujúceho vplyvu na chudobu a sociálne začlenenie

Dosiahnutie **cieľa stratégie Európa 2020** aspoň o 20 miliónov znížiť počet osôb, ktorým hrozí chudoba a sociálne vylúčenie, si v mnohých krajinách bude vyžadovať aj riešenie situácie starších ľudí, najmä starších žien.

OMC v oblasti sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia pomáha členským štátom presadzovať prístup ku všetkým zdrojom, právam a službám, ktoré sú potrebné na účasť na živote spoločnosti, bojovať proti vylúčeniu a jeho príčinám a umožňovať prístup na pracovný trh.

Okrem podpory vzájomného vzdelávania a výmeny prostredníctvom OMC Európska komisia vytvorila aj **európsku platformu proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu**, ktorá je jednou zo siedmich hlavných iniciatív stratégie Európa 2020. Jej zámerom je posilňovať činnosti na všetkých úrovniach, ktoré sa zameriavajú na dosahovanie hlavného cieľa EÚ v oblasti odstraňovania chudoby. Podporuje najmä nové partnerstvá a sociálnu inováciu a čo najlepšie využívanie všetkých fondov EÚ v prospech plnenia cieľov v oblasti sociálneho začlenenia.

Vytvorenie platformy vyplynulo z **Európskeho roka boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu 2010**.

Prioritou európskeho úsilia v boji proti chudobe je odstraňovať diskrimináciu a zvyšovať integráciu zdravotne postihnutých, etnických menšín, prisťahovalcov a iných zraniteľných skupín. To priamo súvisí so situáciou zraniteľných starších ľudí. Platforma proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu sa takisto osobitne zameriava na sociálne riziká starších migrantov v tomto kontexte, pričom skúma prípadné osobitné kultúrne a jazykové potreby a konkrétne riziká chudoby a izolácie, ktoré im hrozia.

Súhrnná stratégia primeraných, udržateľných a bezpečných dôchodkov

Udržateľnosť primeraných dôchodkových systémov v budúcnosti je zásadnou požiadavkou aktívneho starnutia v nasledujúcich desaťročiach. Pre mnohých starších ľudí predstavuje ich dôchodok jediný zdroj príjmov a bez dostatočného príjmu sa obmedzuje schopnosť ľudí plnohodnotne sa zapájať do života spoločnosti.

EÚ vytvorila spoločný rámec, v ktorom si môžu členské štáty vymieňať myšlienky, prístupy, poznatky a skúsenosti v oblasti dôchodkov. Tento postup ⁽¹⁰⁾ sa riadi týmito spoločnými cieľmi:

1. primerané dôchodkové príjmy pre všetkých v duchu solidarity a spravodlivosti medzi generáciami a v ich rámci;
2. finančná udržateľnosť verejných a súkromných dôchodkových systémov, najmä prostredníctvom podpory dlhšieho pracovného života a aktívneho starnutia;
3. transparentné dôchodkové systémy, ktoré sú dobre prispôbené potrebám jednotlivcov a spoločnosti.

Spoločná správa o dôchodkoch za rok 2010 zdôraznila potrebu ďalších reforiem, najmä v záujme dosiahnutia aktívneho starnutia v zamestnaní a predovšetkým v súvislosti so staršími pracovníkmi. EÚ uľahčuje národné snahy o reformy najmä prostredníctvom partnerských preskúmaní.

Príklady partnerského preskúmania dôchodkov

V roku 2011 deväť členských štátov EÚ vykonalo partnerské preskúmanie holandského prístupu k **hľadaniu rovnováhy medzi bezpečnosťou a finančnou dostupnosťou dôchodkových systémov**.

V roku 2011 desať členských štátov EÚ vykonalo partnerské preskúmanie činností Nemecka v oblasti **vplyvu životného cyklu na dôchodky žien**.

Komisia 16. februára 2012 prijala **bielu knihu o dôchodkoch**, v ktorej uvádza najlepšie spôsoby spolupráce EÚ a členských štátov pri zaistovaní primeraných príjmov na dôchodku, a to najmä prostredníctvom aktívneho starnutia. Navrhuje opatrenia na podporu lepšej rovnováhy medzi rokmi strávenými v práci a rokmi na dôchodku a na posilnenie možností dodatočných dôchodkových úspor.

Spolupráca v oblasti zdravotnej starostlivosti a dlhodobej opatery

Systémy zdravotnej starostlivosti a dlhodobej opatery zohrávajú významnú úlohu, pokiaľ ide o umožnenie zdravého starnutia a nezávislého života. Tieto systémy sú však v čase demografického starnutia a oklieštených verejných rozpočtov pod obrovským tlakom.

Správa týchto systémov prináleží vnútroštátnym a často regionálnym tvorcom politík. Postupom na úrovni EÚ (10) sa však podporuje vzájomná výmena a vzdelávanie v oblasti určovania riešení s cieľom dosiahnuť:

1. prístup – ku kombinácii služieb poskytovaných doma, v spoločenstve a v inštitúciách vrátane cenovej dostupnosti a poistenia a skracovania čakacích dôb;
2. kvalitu – prostredníctvom lepšej koordinácie rôznych úrovní starostlivosti, pričom prioritou je rehabilitácia a umožnenie toho, aby ľudia mohli zostať bývať vo vlastnom domove;
3. udržateľnosť – prostredníctvom vhodnej kombinácie verejných a súkromných financií a lepšej koordinácie služieb, a takisto aj prostredníctvom podpory zdravia.

EÚ podporuje reformné postupy v členských štátoch prostredníctvom partnerských preskúmaní a financovania projektov zameraných na poskytovanie lepšieho prístupu k medzinárodným skúsenostiam pre tvorcov národných politík.

Príklady partnerských preskúmaní v oblasti zdravotnej starostlivosti a dlhodobej opatery

V roku 2011 sedem členských štátov EÚ vykonalo partnerské preskúmanie prístupu Švédska k **riešeniu čoraz väčších potrieb v oblasti starostlivosti a obmedzených zdrojov**.

V roku 2009 osem členských štátov EÚ vykonalo partnerské preskúmanie pôsobenia Francúzska v oblasti **Alzheimerovej choroby a iných súvisiacich ochorení – riešenie porúch správania pacienta v domácej opatere**.

EÚ podporuje aktívne a zdravé starnutie aj tým spôsobom, že podporuje kvalitnejšiu opateru slabých starších ľudí, či už v ústavnej alebo domácej opatere. Zameriava sa najmä na predchádzanie zneužívaniu seniorov. V **špeciálnej správe Eurobarometra o zdravotnej starostlivosti a dlhodobej opatere** z roku 2007 sa zistilo, že podľa mienky 55 % Európanov sú starší ľudia obeťami zneužívania zo strany ľudí, ktorí sa o nich majú starať.

V marci 2008 Európska komisia zorganizovala veľkú konferenciu na tému **Ochrana dôstojnosti starších osôb – predchádzanie zneužívaniu a zanedbávaniu seniorov** s cieľom lepšie pochopiť tento fenomén a nájsť účinné spôsoby jeho riešenia v celej Európe.

Následne Európsky parlament vyzval na vytvorenie pilotného opatrenia, ktoré Európska komisia zrealizovala prostredníctvom výzvy na predkladanie návrhov projektov zameraných na monitorovanie zneužívania seniorov pomocou systémov zdravotnej starostlivosti a dlhodobej opatery a na určovanie osvedčených postupov na jej predchádzanie.

Pilotná iniciatíva proti zneužívaniu seniorov – tri projekty financované EÚ

EuROPEAN – európsky referenčný rámec na predchádzanie zneužívaniu a zanedbávaniu seniorov: <http://www.preventelderabuse.eu>

MILCEA – monitorovanie zneužívania seniorov v Európskej únii pomocou systémov verejného zdravotníctva a dlhodobej opatery: <http://www.milcea.eu>

WeDO – európske partnerstvo na zaistenie blaha a dôstojnosti starších ľudí: <http://www.wedo-partnership.eu/>

Komisia takisto financovala projekt s názvom **ABUEL**, ktorý zabezpečuje prieskum výskytu zneužívania seniorov vo viacerých štátoch v rámci akčného programu v oblasti verejného zdravia.

Program EÚ s názvom **Daphne** bojuje proti všetkým formám násillia voči deťom, mladým ľuďom a ženám a ochraňuje obeť a rizikové skupiny. Takisto sa z neho financujú činnosti na boj proti zneužívaniu seniorov. Projekty sa venovali vytváraniu lepších spôsobov odhaľovania, monitorovania, odstraňovania a predchádzania zneužívaniu seniorov vrátane fyzického a finančného zneužívania. Výsledkom projektu programu Daphne s názvom **Eustacea** bolo zostavenie **Európskej charty o právach a povinnostiach starších ľudí, ktorí sú odkázaní na dlhodobú opateru a pomoc**.

Program DAPHNE – boj proti zneužívaniu v rodinách

Cieľom projektu **Breaking the Taboo 2** je vybaviť zdravotníckych a sociálnych pracovníkov zručnosťami na boj proti násilliu voči starším ženám v ich rodinách. Nadväzuje na prvý projekt, ktorého výsledkom bolo v roku 2008 vydanie správy **Breaking the Taboo**.

Odstraňovanie diskriminácie z dôvodu veku

Právne predpisy predstavené v predchádzajúcom texte nie sú jediným nástrojom na odstraňovanie diskriminácie. Na úrovni EÚ sú veľkým prínosom činnosti na zvýšenie pochopenia a povedomia o fenoméne vekovej diskriminácie, ktorá sa často vyskytuje bok po boku s inými druhmi diskriminácie, a o tom, ako negatívne vplyva na jednotlivcov a spoločnosť. Komisia:

- od roku 2003 financuje európsku kampaň **Za rozmanitosť, proti diskriminácii**, v rámci ktorej sa publikujú videá, obrázky a texty zamerané na boj so stereotypmi a ktorá zvyšuje povedomie o diskriminácii a zákonoch zameraných na jej potlačanie;
- podporuje **skupiny odborníkov na nediskrimináciu**, ktoré zabezpečujú výmenu analýz a informácií medzi členskými štátmi v sociálno-ekonomických otázkach, v oblasti práva, orgánov zameraných na rovnosť a v oblasti dobrej správy. Skupiny oceňujú osvedčené postupy a zostavujú publikácie vrátane dvoch publikácií o diskriminácii z dôvodu veku a o zamestnanosti;
- v roku 2009 si vyžiadala **špeciálny prieskum Eurobarometra o diskriminácii v EÚ** s cieľom pochopiť postoje verejnosti voči tomuto fenoménu. Zistilo sa, že občania pri hľadaní zamestnania považujú vek za najčastejšiu nevýhodu.

Komisia skonkretizovala svoj záväzok k boju proti diskriminácii z rôznych dôvodov vrátane veku vo svojom oznámení **Nediskriminácia a rovnaké príležitosti: obnovený záväzok**. Komisia presadzuje systematické zaradenie nediskriminácie z dôvodu veku do všetkých politík.

Komisia taktiež financuje **platformu výmeny poznatkov o národných chartách v oblasti rozmanitosti**, ktorá funguje na úrovni EÚ. Podporuje tak tento prístup, ktorým sa podniky nabádajú k dobrovoľnému dodržiavaniu záväzkov zaistovania rozmanitosti. Do platformy sa zapájajú organizácie, ktoré presadzujú a vykonávajú národné charty rozmanitosti. Jej úlohou je šíriť úspešnú kultúru riadenia rozmanitosti, ktorá vychádza z výhod, ktoré podnikom prináša rozmanitá pracovná sila vrátane starších pracovníkov.

Rovnaké príležitosti pre osoby so zdravotným postihnutím

Aj keď sa pokročilý vek nerovná zdravotnému postihnutiu, riziko výskytu fyzických alebo duševných ťažkostí sa vo vyššom veku prudko zvyšuje. Dôležitým prostriedkom na podporu aktívneho starnutia je pomáhať prekonávať prekážky mnohým starším ľuďom, ktorí čelia nielen prekážkam vo svojom prostredí, ale aj určitým druhom zdravotného postihnutia.

Politika v oblasti zdravotného postihnutia je predovšetkým v kompetencii členských štátov. EÚ sa však snaží byť prínosom k politikám členských štátov prostredníctvom podpory osvedčených postupov a vzájomného vzdelávania, a to najmä v rámci projektov inovácie. Tieto snahy prispievajú k plneniu záväzku EÚ k Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (pozri s. 5).

Európska stratégia pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020 predstavuje činnosti a nástroje na úrovni EÚ, určené na prekonávanie prekážok, ktoré bránia zdravotne postihnutým pôsobiť v zamestnaní a zúčastňovať sa na hospodárskom a spoločenskom živote. Stratégia pokrýva tieto témy:

1. bezbariérovosť – uplatnenie prístupu „dizajn pre všetkých“ pri projektovaní stavieb, dopravy a informačných a komunikačných technológií vrátane definície európskych noriem (pozri časť o plánovanom Európskom akte o bezbariérovosti, s. 6);
2. zapojenie – do spoločnosti, kultúrneho a politického života;
3. rovnosť – európska smernica o nediskriminácii v zamestnaní (s. 6) je hlavným nástrojom na odstraňovanie diskriminácie z dôvodu zdravotného postihnutia, ktorá bráni aktívnemu starnutiu v zamestnaní;
4. zamestnanosť – podpora odbornej prípravy a vzdelávania na pracovisku, projektov na vytváranie bezbariérových pracovných miest (pozri s. 8, 18 a 19), a takisto aj nediskriminačných predpisov (s. 6);
5. vzdelávanie a celoživotné vzdelávanie – rovnaký prístup k možnostiam vzdelávania a celoživotného vzdelávania počas celého života (s. 19);
6. sociálna ochrana a začlenenie – podpora vzájomného vzdelávania v oblasti zaistovania primeraných systémov v členských štátoch (pozri s. 14 – 15);
7. zdravie – rovnaký prístup k vysokokvalitnej zdravotnej starostlivosti (s. 15) a podpora rehabilitácie a preventívnej starostlivosti, ktoré sú pre zdravé starnutie veľmi významné (s. 11 – 12). EÚ tiež podporuje bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci s cieľom znížiť počet úrazov, ktoré môžu viesť k invalidite a závislosti (s. 7).

Tieto ciele sa pripomínajú aj počas európskeho dňa ľudí so zdravotným postihnutím, ktorý pripadá na 3. decembra a počas ktorého sa stretávajú príslušné zainteresované strany a tvorcovia politík.

Stratégia v oblasti rodovej rovnosti

Európska komisia využíva pri dosahovaní rodovej rovnosti dvojité prístup – prijíma osobitné opatrenia zamerané na rodovú rovnosť vrátane právnych predpisov a zvyšovania povedomia a vo všetkých oblastiach politiky EÚ uplatňuje **hľadisko rodovej rovnosti**, a to najmä v rámci stratégie Európa 2020 a programu reformy dôchodkov.

Nerovnosť a rozdiely medzi pohlaviami počas celého životného cyklu majú za následok nižšie dôchodkové príjmy a vyššie riziko chudoby žien vo vyššom veku. Staršie ženy sú navyše hlavnými používateľmi a poskytovateľmi služieb opatery. EÚ sa snaží odstraňovať tieto nerovnosti a prispievať tak k zaručovaniu aktívneho, zdravého a dôstojného života pre staršie ženy, ako aj pre mužov.

Komisia posilnila svoj záväzok k zaistovaniu rovnosti žien a mužov v **charte žien** z roku 2010 a v **stratégii rovnosti mužov a žien na roky 2010 – 2015**.

Pokrok členských štátov v dosahovaní rodovej rovnosti sa snaží podporovať prostredníctvom:

- vydávania **výročných správ o rovnosti žien a mužov**,
- zavádzania **štruktúr** na úrovni EÚ, ako je napr. skupina na vysokej úrovni pre uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti či poradný výbor pre rovnosť príležitostí žien a mužov, ktorých cieľom je presadzovať rodovú rovnosť, uplatňovanie rodového hľadiska a rovnosť príležitostí žien a mužov,
- vytvárania **sietí odborníkov na rodovú rovnosť**.

V roku 2011 poradný výbor pre rovnosť príležitostí pre ženy a mužov prijal stanovisko s názvom **Rodový rozmer aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami**.

V roku 2011 skupina odborníkov v oblasti rodovej rovnosti uverejnila správu: **Politika v oblasti aktívneho starnutia a rodovej rovnosti – zamestnanosť a sociálne začlenenie žien a mužov v neskoršom pracovnom a predčasnom dôchodkovom veku**.

Otázky rodovej rovnosti sa riešia v oznámeniach Komisie, uzneseniach Európskeho parlamentu a záveroch Rady, ktoré sa venujú týmto témam: **rovnaké odmeňovanie, rovnosť príležitostí pre aktívne a dôstojné starnutie a úloha žien v starnúcej spoločnosti**.

Sociálna inovácia

EÚ podporuje sociálnu inováciu, ktorú považuje za čoraz významnejší pojem a zdroj nových a kreatívnych riešení sociálnych a spoločenských úloh. Súčasťou jej úsilia je nachádzanie nových spôsobov podpory aktívneho starnutia. Podpora sa poskytuje vo forme štartovacieho financovania nových iniciatív, poskytovania financií na rozširovanie úspešných malých projektov a iniciatív s cieľom šíriť osvedčené postupy a inovatívne myšlienky za regionálnymi a vnútroštátnymi hranicami.

Súčasťou hlavnej Európskej platformy proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu je aj Európska iniciatíva v oblasti sociálnej inovácie na rozvoj prístupu k sociálnej reforme vychádzajúcej z faktov. Iniciatíva čerpá z množstva jestvujúcich fondov EÚ s cieľom podporiť tieto opatrenia vrátane Európskeho sociálneho fondu (pozri s. 8) a programu Progress (pozri v ďalšom texte). Sociálna inovácia je taktiež významným prvkom hlavnej iniciatívy Inovácia v Únii (s. 11).

V oboch návrhoch nariadení o ESF a EFRR 2014 – 2020, ktoré prijala Komisia, sa vyskytujú ustanovenia o sociálnej inovácii. Znamená to, že členské štáty sa môžu rozhodnúť, že budú investovať do sociálnej inovácie a vyčlenia na tento účel prostriedky zo štrukturálnych fondov. Komisia do leta 2012 uverejní sprievodcu v oblasti sociálnej inovácie pre regióny EÚ.

Program EÚ v oblasti zamestnanosti a sociálnej solidarity (Progress)

Program Progress disponuje v období rokov 2007 – 2013 rozpočtom 743,25 miliónov EUR, z ktorého financuje tieto činnosti: štúdie, právne a politické vzdelávanie, vytváranie kontaktných sietí MVO, nadnárodnú výmenu informácií a kampane na zvyšovanie povedomia. K programu aktívneho starnutia prispieva prostredníctvom množstva činností:

- skúmaním politik vychádzajúcich z faktov v oblasti prechodu zo zamestnania do dôchodku,
- sieťami odborníkov v oblasti nediskriminácie, rozmanitosti a rodovej rovnosti,
- odborným vzdelávaním právnikov a politikov v oblasti nediskriminácie a rodovej rovnosti,
- štúdiami o bezbariérovosti Európy a Európskou cenou za bezbariérovosť,
- projektmi v oblasti sociálnej inovácie.

Program Progress takisto umožňuje starším ľuďom vyjadriť svoje názory, keďže spolufinancuje platformu **AGE Platform Europe**, ktorá spája združenia seniorov z celej EÚ a podobné siete, ktoré sa venujú rodovej rovnosti, zdravotnému postihnutiu atď.

Komisia na obdobie rokov 2014 – 2020 navrhla nadväzujúci Program v oblasti sociálnej zmeny a inovácie. Do programu sa zintegruje Európska služba zamestnanosti (EURES) a **Európsky nástroj mikrofinancovania Progress**.

Verejné zdravie, podpora telesnej aktivity a financovanie

Definovanie zdravotníckej politiky je v kompetencii členských štátov, EÚ však môže pomôcť pri rozvoji poznatkov a chápania problematiky s cieľom riešiť problémy verejného zdravia, predchádzať ochoreniam a odstraňovať zdravotné hrozby. Takisto sa snaží poukazovať na hlavné priority verejného zdravia v súlade s dlhodobým cieľom podpory zdravia a aktívneho starnutia.

V tejto súvislosti si EÚ vo svojej **stratégii v oblasti zdravia na roky 2008 – 2013** stanovila tieto tri ciele:

1. podporovať dobré zdravie v starnúcej Európe;
2. ochraňovať občanov pred zdravotnými hrozbami;
3. podporovať dynamické zdravotnícke systémy a nové technológie.

V roku 2008 Európska rada vo svojich záveroch vyzvala členské štáty a Komisiu, aby vytvorili účinné **stratégie v oblasti verejného zdravia na boj s neurodegeneratívnymi ochoreniami, ktoré súvisia so starnutím**. Odporúčania Rady v roku 2009 sa zase zamerali na potrebu zaistenia **bezpečnosti pacienta a predchádzania infekciám v zariadeniach zdravotnej starostlivosti**.

Európska komisia vydala oznámenie o **telemedicínskych systémoch a službách** a oznámenie o **európskej iniciatíve o Alzheimerovej chorobe a iných demenciách** s cieľom podporiť pokrok v týchto oblastiach, ktoré sú kľúčové pre aktívne a zdravé starnutie.

V oblasti športu EÚ pôsobí najmä tak, že podporuje telesnú aktivitu prospešnú pre zdravie, a to aj z pohľadu dosahovania aktívneho a zdravého starnutia. Vypracovala **bielu knihu (2007)** a **oznámenie (2011)** o športe, v ktorých vyzdvihuje výhody telesnej aktivity pre spoločnosť a hospodárstvo. Skupina odborníkov v oblasti športu, zdravia a účasti, ktorú zostavila Rada, sa zameriava na podporu telesnej aktivity. Uverejnila osobitné **usmernenia EÚ v oblasti telesnej aktivity**, ktoré obsahujú aj samostatnú časť venovanú službám pre seniorov. Momentálne sa pripravuje nová iniciatíva EÚ, v rámci ktorej sa budú vykonávať tieto usmernenia na vnútroštátnej úrovni. V roku 2009 a opätovne v roku 2012 sa uvoľnili **finančné prostriedky na nadnárodné projekty podporujúce telesnú aktivitu** a aktívne starnutie.

Komisia takisto vytvorila zdravotnícke výbory a skupiny odborníkov s cieľom zlepšiť výmenu informácií a vzájomné vzdelávanie kľúčových vnútroštátnych, miestnych a regionálnych zainteresovaných strán vo významných otázkach zdravého starnutia, ako je napr. **fajčenie, obezita, nadmerná konzumácia alkoholu, rakovina**, a takisto s cieľom zlepšiť mechanizmy spolupráce v oblasti **výživy a telesnej aktivity, HIV/AIDS, zdravotnej bezpečnosti a informácií**.

V rámci osobitného **programu EÚ v oblasti zdravia** sa vyčlenilo 321 miliónov EUR na roky 2008 – 2013, ktoré sa môžu využívať na činnosti podpory zdravia a odstraňovania zdravotných nerovností s cieľom zvýšiť počet rokov prežitých v zdraví a podporovať zdravé starnutie, a takisto aj na činnosti zamerané na otázky bezpečnosti pacienta a poskytovania informácií o zdraví. Na hľadisko verejného zdravia sa pamätá aj v ďalších rôznych programoch financovania EÚ, najmä v oblasti výskumu (pozri s. 10).

EK navrhla nový **program na roky 2014 – 2020 Zdravím k rastu**, ktorý sa orientuje na ciele stratégie Európa 2020 a predovšetkým na ciele v oblasti zamestnanosti, inovácie a udržateľnosti. Jeho súčasťou bude osobitná podpora Európskeho partnerstva v oblasti inovácií zameraného na aktívne a zdravé starnutie (s. 11). Komisia v kapitole o športe v rámci návrhu nového programu EÚ v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže a športu **Erasmus pre všetkých 2014 – 2020** kladie dôraz na podporu telesnej aktivity prospešnej pre zdravie.

Podpora bezbariérovosti a mobility

Doprava patrí medzi hlavné spoločné politiky EÚ. Zameriava sa na umožnenie voľného pohybu osôb a tovarov s cieľom podporovať vnútorný trh. Takisto sa zaoberá aj otázkami mobility, ktoré môžu byť podstatné pre to, aby ľudia mohli aj v staršom veku naďalej aktívne pôsobiť na pracovnom trhu a vo svojom spoločenstve.

Akčný plán mestskej mobility v EÚ (2009) podporuje vytváranie integrovaných dopravných riešení zameraných na občanov v kontexte demografického starnutia. Podporuje najmä ekologickjšiu mestskú dopravu, bezbariérovosť, práva cestujúcich a inteligentné dopravné systémy. EK podporuje inovačné projekty a vzájomnú výmenu skúseností a poznatkov medzi členskými štátmi a regiónmi prostredníctvom niekoľkých tokov financovania vrátane **spolupráce v rámci 7. RP – doprava**

(pozri s. 10), regionálnych rozvojových fondov (s. 8) a programu **Inteligentná energia pre Európu** (s. 10).

V rámci ďalšej podpory bezbariérovosti európskeho mestského prostredia pre všetkých Komisia podporuje **Európsku cenu pre bezbariérové mestá**. Táto cena vyjadruje uznanie a ocenenie pre mestá, ktoré sa snažia o bezbariérové prostredie pre všetkých, pričom si všima fyzické prostredie, dopravu, informačné a komunikačné technológie a systémy a ďalšie zariadenia a služby.

Aktívne starnutie si takisto vyžaduje prístup k tovarom a službám (pozri pripravované právne predpisy, s. 6). V **stratégii spotrebiteľskej politiky** EÚ (2007 – 2013) sa nárast počtu starších spotrebiteľov označuje za výzvu, ako aj za príležitosť pre dodávateľov tovarov a služieb. Túto stratégiu priamo podporuje **akčný program Spoločenstva v oblasti spotrebiteľskej politiky**, z ktorého sa financujú činnosti na zaistenie zdravia a bezpečnosti spotrebiteľov a ich hospodárskych a právnych záujmov. Tieto činnosti sa prenesú do nového európskeho programu v spotrebiteľskej oblasti a do akčného spotrebiteľského programu (2014 – 2020), ktoré sa budú jasne zameriavať na starších spotrebiteľov.

Aktívne starnutie sa podporuje aj v rámci inovačného projektu na podporu sociálneho cestovného ruchu. **Program Calypso** podporuje cestovný ruch mimo hlavnej sezóny výhodný pre znevýhodnené skupiny, ktoré by si inak nemohli dovoliť vycestovať na dovolenku, ako aj pre regióny, ktoré sú v oblasti zamestnanosti a rastu závislé od cestovného ruchu. Osobitnou cieľovou skupinou iniciatívy sú seniori na dôchodku vo veku nad 65 rokov.

Podpora IKT v záujme aktívneho starnutia

Informačné a komunikačné technológie (IKT) zohrávajú čoraz významnejšiu úlohu v oblasti podpory aktívneho starnutia. Internet a nové technológie často poskytujú nákladovo hospodárny a jednoduchý prístup k informáciám, tovarom a službám, sociálnej interakcii a demokratickým a občianskym procesom. EÚ sa snaží uľahčovať praktický rozvoj realistických riešení IKT, ktoré umožňujú aktívne a zdravé starnutie.

V roku 2007 Komisia začala realizovať európsky akčný plán v oblasti informačných a komunikačných technológií a starnutia s názvom **Dôstojné starnutie v informačnej spoločnosti**. Jeho cieľom bolo využiť príležitosti na vytvorenie nových a prístupnejších výrobkov a služieb IKT pre starších ľudí. Tieto riešenia sa zameriavajú na podporu aktívneho a zdravého starnutia vo všetkých oblastiach života a zároveň na tvorbu pracovných príležitostí, ktoré prinesú úžitok širšiemu hospodárstvu.

Akčný plán v oblasti dôstojného starnutia je súčasťou **iniciatívy EÚ týkajúcej sa digitálnej integrácie i2010**, ktorá sa usiluje o zaistenie pokroku v odvetí IKT a verejných orgánoch smerom k zabezpečeniu prístupnosti všetkých výrobkov a služieb IKT pre znevýhodnené skupiny. Táto stratégia sa vytvorila v reakcii na oznámenie z roku 2008 s názvom **Dostupná informačná spoločnosť**, v ktorom sa predstavili návrhy na zlepšenie digitálnej prístupnosti, najmä pokiaľ ide

o umožnenie prístupu na internet pre zdravotne postihnutých a staršie osoby.

Ambiciózna iniciatíva EÚ **Digitálna agenda 2020**, ktorá je jednou z hlavných iniciatív stratégie Európa 2020, sa zameriava na lepšie využívanie potenciálu IKT s cieľom podporovať inováciu, hospodársky rast a pokrok. Osobitne sa zameriava na možnosti, ktoré IKT ponúkajú v oblasti riešenia potrieb starnúceho obyvateľstva, napr. prostredníctvom **digitálnej gramotnosti a zručností, elektronického zdravotníctva a telemedicínskych systémov a služieb**. Zahŕňa osobitné činnosti na zlepšenie prístupnosti pre staršie osoby a osoby so zdravotným postihnutím a prispieva tak k dosahovaniu cieľov programu aktívneho starnutia.

V rámci množstva európskych programov financovania sa podporujú tieto ďalšie rôzne súvisiace akčné plány: **FP7-ICT** (pozri s. 10); **ICT-PSP** (s. 11); **AAL** (s. 11), podprogramy európskych partnerstiev v oblasti inovácií (s. 11) a **EFRR** (s. 9).

Podpora celoživotného vzdelávania

Celoživotné vzdelávanie umožní ľuďom dospieť k aktívnemu starnutiu tak, že budú nadobúdať a udržiavať si zručnosti a schopnosti potrebné na prácu a plnohodnotné pôsobenie v spoločnosti. Politika vzdelávania je v kompetencii členských štátov, EÚ však zároveň podporuje vytváranie prínosu, ktorý môže mať vzdelávanie pri dosahovaní celkových hospodárskych a sociálnych cieľov EÚ v kontexte starnúcej spoločnosti. Európska spolupráca sa riadi strategickým rámcom **Vzdelávanie a odborná príprava (ET) 2020**.

Európski ministri odborného vzdelávania a prípravy stanovili priority posilnenej európskej spolupráce do roku 2020 v **Bruggskom komuniké**. V komuniké sa venuje osobitná pozornosť významu aktualizácie zručností a schopností u starších pracovníkov. V **Európskom programe vzdelávania dospelých** sa zároveň poukazuje na potrebu dobre rozvinutého poskytovania vzdelávania seniorov, aby vedeli dosiahnuť aktívne, autonómne a zdravé starnutie. S cieľom podporovať a usmerňovať postupy politiky Európska komisia vytvorila štúdiu Vzdelávanie v záujme aktívneho starnutia a medzigeneračné vzdelávanie. Výsledky štúdie takisto pomôžu stanoviť hlavné prvky úlohy, ktorú zohráva vzdelávanie v starnúcej spoločnosti a jeho dôsledky pre Európu.

Program EÚ v oblasti celoživotného vzdelávania (LLP) umožňuje aktívne starnutie v zamestnaní prostredníctvom iniciatív odbornej prípravy, a takisto aj aktívne starnutie v spoločnosti a doma prostredníctvom rozvoja osobných zručností. Projekty sa zameriavajú na jednotlivých študentov a žiakov, ale aj na učiteľov, školiteľov a organizácie. LLP má v období rokov 2007 – 2013 k dispozícii rozpočet vo výške takmer 7 miliárd EUR, z ktorého podporuje vzdelávacie príležitosti ľudí vo všetkých životných fázach prostredníctvom výmen, študijných pobytov a činností nadväzovania kontaktov. Na program celoživotného vzdelávania nadviaže program **Erasmus pre všetkých** (2014 – 2020). Ide o ambiciózny návrh, ktorý ponúka riešenia spoločných úloh Európy v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Súčasťou programu je vzdelávanie dospelých vrátane vzdelávania v neskoršom veku.

Program **Grundtvig** je osobitnou zložkou LLP na podporu vzdelávania dospelých. Medzi jeho ciele patrí podpora osobnostného rozvoja, nezávislosti a pôsobenia jednotlivcov v spoločnosti vo vyššom veku.

Podpora starších študentov v programe Grundtvig

V projekte **EuBiA** sa vytvorila kontaktná sieť a výmena osvedčených postupov s cieľom osloviť študentov vo vyššom veku a vybavovať ich zručnosťami. Zostala príručka o zapájaní starších ľudí do vzdelávania a vytvorila sa aktuálna sieť odborníkov z praxe.

Zaujímavou iniciatívou programu Grundtvig, ktorá priamo podporuje aktívne starnutie v spoločnosti, je **program dobrovoľníckej činnosti seniorov**. Ten podporuje prínos, ktorý môžu mať starší ľudia ako dobrovoľníci v inej krajine, a posilňuje tak solidaritu medzi generáciami.

Ďalšou užitočnou zložkou LLP v oblasti podpory aktívneho starnutia v zamestnaní je program v oblasti odborného vzdelávania a prípravy **Leonardo da Vinci**, ktorý možno využiť na odbornú prípravu starších pracovníkov a takisto aj na presadzovanie dopytu po nich.

Cedefop – Agentúra EÚ na podporu rozvoja politiky v oblasti odborného vzdelávania a prípravy

Európske centrum pre rozvoj odborného vzdelávania Cedefop so sídlom v Solúne realizuje projekt zameraný na starších pracovníkov. Jeho cieľom je ponúknuť nové poznatky na tému starnutia a práce prostredníctvom nového výskumu a navrhnúť politiku v oblasti aktívneho starnutia, v rámci ktorej sa bude odrádzať od predčasného dôchodku a ktorá bude nabádať k dlhšiemu pracovnému životu.

Na program celoživotného vzdelávania nadviaže program **Erasmus pre všetkých** (2014 – 2020). Ide o ambiciózny návrh, ktorý ponúka riešenia spoločných úloh Európy v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Súčasťou programu je aj vzdelávanie dospelých vrátane vzdelávania v neskoršom veku.

Záver

Táto brožúra dosvedčuje, že EÚ podporuje aktívne starnutie a solidaritu medzi generáciami mnohými rôznymi spôsobmi a že svoje úsilie zintenzívni v mnohých oblastiach. Zároveň však možno konštatovať, že treba riešiť široké spektrum otázok a že najväčší diel práce treba vykonať v členských štátoch na národnej, regionálnej a miestnej úrovni a v rámci postupov kolektívneho vyjednávania.

EÚ ponúka bohatú paletu prostriedkov na podporu reformného úsilia v členských štátoch, avšak množstvo nástrojov a programov financovania predstavených v tejto brožúre

závisí z veľkej časti od dopytu. Prístup k aktívnemu starnutiu zhora nadol, v rámci ktorého by EÚ prevzala vedúcu úlohu a nariadila tvorcom politik v členských štátoch, čo treba urobiť, by nefungoval. Množstvo prekážok, ktoré treba prekonať, aby bolo možné zaistiť aktívne starnutie, sa musí odstraňovať v súlade so zásadou subsidiarity, podľa ktorej tieto kroky musí vykonať každý členský štát v mene svojich občanov.

Politické nástroje predstavené v tejto brožúre však umožňujú vytváranie partnerstiev medzi EÚ a verejnými orgánmi v členských štátoch, a takisto aj medzi tvorcami politik a zainteresovanými stranami z rôznych krajín. Účinnosť politických nástrojov EÚ bude závisieť od ich záväzku k presadzovaniu potreby aktívneho starnutia. Pri tvorbe nových riešení môžu využiť podporu EÚ tak, že odskúšajú svoje nápady a zaistia šírenie osvedčených postupov v celej EÚ.

Európska komisia

Prínos EÚ k aktívnemu starnutiu a solidarite medzi generáciami

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie

2012 – 20 s. – 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-79-25137-5

doi:10.2767/69087

V tejto brožúre sa opisuje, ako EÚ prispieva k programu aktívneho starnutia, čo svedčí o tom, že EÚ je v tejto oblasti silným partnerom. Cieľom je poskytnúť inšpiráciu a podnietiť vo všetkých členských štátoch zanietenejšie úsilie o podporu aktívneho starnutia. Tým sa zaistí, že solidarita medzi generáciami ob stojí v skúške, ktorú so sebou prináša starnutie obyvateľstva.

Táto publikácia je k dispozícii v tlačenej forme vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie.

AKO ZÍSKAŤ PUBLIKÁCIE EÚ

Bezplatné publikácie:

- prostredníctvom webovej stránky EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- na zastúpeniach alebo delegáciách Európskej únie.
Ich kontaktné údaje nájdete na <http://ec.europa.eu> alebo si ich môžete vyžiadať faxom na čísle +352 2929-42758.

Platené publikácie:

- prostredníctvom webovej stránky EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Predplatné (napr. ročné série Úradného vestníka Európskej únie, zbierky rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie):

- prostredníctvom obchodných distribútorov Úradu pre vydávanie publikácií EÚ (http://publications.europa.eu/others/agents/index_sk.htm).

Zaujali vás publikácie Generálneho riaditeľstva pre zamestnanosť,
sociálne záležitosti a začlenenie?

Na adrese

<http://ec.europa.eu/social/publications> si ich môžete prevziať z internetu
alebo požiadať o ich pravidelné bezplatné zasielanie.

Na adrese <http://ec.europa.eu/social/e-newsletter> sa zároveň môžete zaregistrovať
a odoberať bezplatný elektronický bulletin Európskej komisie Social Europe e-newsletter.

<http://ec.europa.eu/social>

